

ІНСТИТУТ ВИЩОЇ ОСВІТИ АПН УКРАЇНИ

Свідоцтво про державну реєстрацію серія КВ № 5049
від 11 квітня 2001 р.

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ № 2
(Додаток 1)

Засновано у 2001 році

Передплатний індекс 23823

ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

2007 р.

Київ – Рівне

Тематичний випуск

**ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ:
МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ,
ТЕХНОЛОГІЇ**

(3 том), 2007 р.

**Тематичні рубрики випуску:
Філософія освіти як духовна парадигма модернізації ВНЗ України
Педагогіка вищої школи і навчальна дисципліна
Технологічний підхід (проектування інноваційних технологій навчання і виховання)
Інформаційні та інтерактивні технології у вищій освіті**

Київ – Рівне

Рекомендовано до друку Рішенням Вченої ради Інституту вищої освіти України протокол № 5/3 від 21 травня 2007 р.

Вища освіта України №2 (додаток 1). Тематичний випуск „Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології”. – Т.3. – Рівне: РДГУ, 2007. – 227 с.

У тематичному випуску часопису „Вища освіта України” вміщені наукові статті фахівців з питань методології, теорії та технологій педагогіки вищої школи.

Співвідношення філософії освіти та педагогіки вищої школи, напрямки уточнення предмету, обґрунтування змісту, виокремлення інноваційних чинників її розвитку; конструювання моделей „ідеального випускника” та „ідеального викладача” вищих навчальних закладів; результати досліджень по реалізації технологічного підходу у вищій освіті та надання їй особистісно-зорієнтованої спрямованості – ось далеко не повний спектр проблем та питань, до висвітлення та спроби розв’язання яких звертаються автори випуску.

Особлива увага загострюється обґрунтуванню філософії освіти як духовній парадигмі модернізації вищих навчальних закладів, методологічній основі педагогіки вищої школи.

Публікації тематичного збірника адресовані науковцям, дослідникам психолого-педагогічних та управлінських проблем розвитку освітньої справи в Україні та за її межами.

Головний редактор:

Віктор АНДРУЩЕНКО, доктор філософських наук, професор, академік АПН України, голова наглядової ради Інституту вищої освіти АПН України

Перший заступник головного редактора:

Володимир ЛУГОВИЙ, доктор педагогічних наук, професор, академік АПН України, директор інституту вищої освіти АПН України

Редакційна колегія:

Віталій БАБАК, доктор технічних наук, професор, ректор Національного авіаційного університету
Віль БАКІРОВ, доктор соціологічних наук, професор, ректор Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна
Іван ВАКАРЧУК, доктор фізико-математичних наук, професор, ректор Львівського національного університету імені І.Я.Франка
Микола ЄВТУХ, доктор педагогічних наук, професор, академік-секретар відділення Вищої школи АПН України, академік АПН України

Михайло ЗГУРОВСЬКИЙ, доктор технічних наук, професор, академік НАН України, ректор Національного технічного університету України „Київський політехнічний інститут”

Іван ЗЯЗЮН, доктор філософських наук, професор, академік НАН України, директор Інституту професійної освіти АПН України

Василь КРЕМЕНЬ, доктор філософських наук, професор, академік НАН України, президент АПН України

Микола МИХАЛЬЧЕНКО, доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, завідувач відділу Інституту вищої освіти АПН України, президент Української академії політичних наук
Олекса ОНИЩЕНКО, доктор філософських наук, професор, академік-секретар НАН України, директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, академік НАН України

Ганна ОНКОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу Інституту вищої освіти АПН України (заступник головного редактора)

Геннадій ПІВНЯК, доктор технічних наук, професор, академік НАН України, ректор Національної гірничої академії України
Віктор СКОПЕНКО, доктор хімічних наук, професор, академік НАН України, ректор Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка

Валерій СМОЛІЙ, доктор історичних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту історії НАН України
Михайло СТЕПКО, кандидат фізико-математичних наук, професор, перший заступник директора Інституту вищої освіти АПН України

Петро ТАЛАНЧУК, доктор технічних наук, професор, академік АПН України, президент Відкритого міжнародного університету розвитку людини „Україна”

Василь ТАЦІЙ, доктор юридичних наук, професор, академік НАН України, ректор Української національної юридичної академії імені Ярослава Мудрого

Юрій ШЕМШУЧЕНКО, доктор юридичних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту держави і права НАН України

Микола ШКІЛЬ, доктор фізико-математичних наук, професор, академік АПН України

Редакційна колегія з напрямів:

педагогіки - Надія БІБІК, Наталія ДЕМ’ЯНЕНКО, Леонід КАНЩЕНКО, Галина КОЗЛАКОВА, Олексій МОРОЗ, Тамара ЯЦЕНКО

психології - Іван БЕХ, В’ячеслав КАЗМІРЕНКО, Сергій МАКСИМЕНКО, Віталій ТАТЕНКО, Юрій ТРОФИМОВ
філософії - Петро ГНАТЕНКО, Леонід ГУБЕРСЬКИЙ, Анатолій КОНВЕРСЬКИЙ, Валентин КРИСАЧЕНКО, Володимир ЯРОШОВЕЦЬ

політології - Микола ГОЛОВАТИЙ, Федір КИРИЛЮК, Віктор ПАЗЕНОК, Віталій СКУРАТІВСЬКИЙ
економічної теорії - Віталій БОБРОВ, Володимир ЄВТУШЕВСЬКИЙ, Юрій НІКОЛЕНКО, Антон ФІЛІПЕНКО, Дмитро ЧЕРВАНЬОВ

Редакційна колегія випуску: Андрущенко В.П., Луговий В.І., Постоловський Р.М., Павелків Р.В., Степко М.Ф., Левшин М.М., Сілков В.В., Євтух М.Б., Маноха І.П., Невмержицький О.А., Михальченко М.І., Волинка Г.І., Поніманська Г.І., Малофій І.В., Уваркіна О.В., Дем’яненко Н.М., Корольов Б.І., Онкович Г.В., Козлакова Г.О., Корсак К.В., Бобров В.Я., Дем’янюк Т.Д., Лутай В.С.

Відповідальний редактор випуску: Левшин М.М.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 01014 м. Київ - 14, вул. Бастіонна, 9. Інститут вищої освіти АПН України. Тел.: 286-68-04, 286-63-68
33028 м.Рівне, вул.Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет.

Отримані в такий спосіб графічні презентації обробляються, виділяються гендерні установки й стереотипи, що висвітлюють основні аспекти гендерної ідентичності, трансльовані за допомогою графічних зображень і символів.

У графічних репрезентаціях людські фігури часто знаходяться в системі навколишнього світу, малюнки доповнюються предметами, фігурами тварин або людей (в основному - дітей), що має, на наш погляд, не випадковий характер і повинне інтерпретуватися в контексті гендерних характеристик особистості.

Результати нашого дослідження показали, що 70% дівчат могли б відкрито проявити вербальну агресію, 12% фізичну (відкрита агресія у малюнку 1 зправа), 85% заперечили те, що агресивна поведінка притаманна у більшості випадків чоловікам. А у хлопців показники свідчили про низький рівень трансформації гендерного стереотипу щодо агресивної поведінки, відповідно 95% могли б проявити відкрито фізичну агресію, 50% - вербальну, 86% заперечили те, що жінкам притаманно демонструвати агресивну поведінку. З іншого боку, ми діагностували гендерне самовідношення студентів, та відповідність до гендерних стереотипів. Тому студентами було побудовано дерево актуальних гендерних стереотипів „Яким мене хочуть бачити”, і „Дерево рівності”. Так у 95 відсотків дівчат на малюнку зліва - „стереотипна жінка”, були відсутні ознаки будь-якої агресивної поведінки, але були відмічені у малюнку зправа - „Яка я є”, такі характеристики, які свідчать про наявну нормативну агресію: відсутність притаманних жінці гендерних атрибутів у одязі та наявність засобів індивідуального захисту (зброї). Ці дані свідчать про зміну стереотипу неагресивності жінки попри соціальне засудження, яке дівчата усвідомлюють. У хлопців, знову отримали майже рівнозначні дані зображені на обох малюнках: агресивність у поведінці є стереотипом відповідним самовідношенню.

Отже ми можемо зробити **висновок**, що в науковій літературі гостро піднімається тема диференціації причин проявів агресії у жінок і чоловіків, але не прослідковується рівень трансформації гендерних стереотипів. Дані нашого дослідження показали, що стереотипна думка, про відсутність агресії у поведінці жінок і її наявність у поведінці чоловіків підтримується майже виключно зі сторони хлопців-студентів. А зі сторони дівчат студентів прослідковується прогресивна трансформація гендерних стереотипів, і маскулінізація в поведінці та самовідношенні.

Перспективу нашого дослідження вбачаю у перенесенні його на більшу вибірку та у залученні різних верств молоді для перевірки і отримання більш достовірних даних щодо трансформації гендерних стереотипів у цілому.

Література

1. Блок Х.Д. Влияние дифференцированной социализации на развитие личности мужчины и женщины // Пайнс Э., Маслач К. Практикум по социальной психологии. – СПб: Питер, 2000.
2. Здравомыслова Е.А., Темкина А.А. Социальное конструирование тендера // Социологический журнал. – 1998. – №3-4. – С. 56-67.
3. Ильин Е. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. – СПб., Питер, 2003. – 544с.
4. Искрин В. Диалектика полов. СПб.: Б&К, 2001г. – 207 с.
5. Либин А.В. Дифференциальная психология: на пересечении европейских, российских и американских традиций. М.: Просвещение, 1999. – 473 с.
6. Лорбер Д., Фарелл С. Принципы гендерного конструирования// Хрестоматия феминистских текстов (переводы). – С-Пб. – 2000. – С. 187.
7. Романова Н.М. Сексуальное насилие: гендерные установки и аттитуды преступников и жертв // Женщина. Гендер. Культура. – М.: МЦГИ, 1999.

Резюме. Стаття посвящена анализу гендерных различий в проявлении агрессивности в поведении, а также исследованию гендерных стереотипов в отношении агрессии и характера их трансформации в студенческой среде.

Summary. In the article the transformation of gender stereotypes of aggressin in behavior opens up. The author in her research shows that gender students stereotypes have been changed.

УДК:378.124:[111.852:008]

О.А. Гудовсек

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Резюме. В статті розкривається сутність естетичної культури, її основні компоненти, категорії, принципи та особливості її формування у підготовці майбутніх педагогів позашкільної освіти.

Постановка проблеми. Закони України „Про освіту”, „Про позашкільну освіту”, Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті одним із першорядних завдань визначили формування всебічно розвиненої особистості. Важливою стороною цього процесу є естетичне виховання, спрямоване на залучення молодого покоління до скарбниць духовної й художньої культури, до світу моральних цінностей, на формування естетичних понять, ідеалів, здатності сприймати і розуміти прекрасне. Естетичне виховання сприяє формуванню творчих здібностей особистості і зміцненню її моральних позицій.

На етапі становлення нової духовно-багатої, інтелектуально-розвиненої особистості XXI століття, необхідні нові підходи щодо формування естетичної культури майбутніх педагогів позашкільної освіти.

Позашкільні навчально-виховні заклади мають бути своєрідними центрами естетичної культури, які сприяють становленню духовності особистості, опануванню нею культурно-історичних цінностей нашої держави. Важливе місце у цьому процесі належить дисциплінам естетичного спрямування основним завданням яких є введення у світ прекрасного, виховання естетичних почуттів, смаків, ідеалів.

Підготовка студентів у вищих навчальних закладах спрямована на оволодіння ґрунтовними знаннями з окремих спеціальних дисциплін і методик їх викладання. Але майбутні педагоги недостатньо володіють формами і методами естетичного виховання у позашкільних закладах, не вміють підбирати нові технології виховної діяльності та впроваджувати їх у практику цих навчально-виховних закладів.

Для вирішення цієї проблеми необхідно перш за все підвищувати рівень естетичної культури майбутніх педагогів позашкільної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі естетичного виховання особистості в педагогічних дослідженнях приділялась велика увага. Так філософський аспект естетики розкрито в наукових працях: Ю.Афанасьєва, Ю.Борева, М.Киященко, Н.Лайзерова, В.Ядова [1;3;5;6]. Психологічні основи естетичного виховання висвітлили Б.Ананьєв, Л.Божович, Л.Виготський, І.Кон, Б.Теплов. Загальними питаннями естетичного виховання займалися І.Зязюн, О.Киричук, Б.Теплов, О.Семашко, Т.Цвеліх [4]. Значний внесок у розгляд проблеми розвитку естетичної культури здійснили зарубіжні та вітчизняні автори М.Аріарський, Д.Генкін, Г.Єскіна, Л.Суходольська-Кулешова, О.Бездверна-Хомерікі.[2;10].

Однак проблемі формування естетичної культури майбутніх педагогів достатньо уваги приділено не було. Тому саме аналіз проблеми формування естетичної культури майбутніх педагогів і стало **метою** нашого дослідження.

Предметом дослідження є естетична культура, її основні компоненти та особливості формування у майбутніх педагогів позашкільних закладів.

Виклад основного матеріалу. Естетична культура – це здатність особистості до повноцінного сприймання, правильного розуміння прекрасного у мистецтві і дійсності, прагнення й уміння будувати своє життя за законами краси. [9, с.428]. Вона нерозривно пов'язана з усіма видами виховання (трудоим, моральним, екологічним, фізичним, статевим тощо) і відбувається в усіх сферах людської життєдіяльності – в спілкуванні, відпочинку, праці, навчанні. Саме тут формується естетична свідомість, естетичні почуття особистості й розкриваються можливості для здійснення естетичної діяльності.

Розвиток естетичної культури майбутніх педагогів – це складний і багатогранний процес, в якому можна виділити такі основні **компоненти**:

- вміння особистістю повноцінно сприймати явища мистецтва, суспільного життя, природи, розвиток на цій основі естетичної почуттів;
- формування естетичних смаків;
- розширення світогляду особистості педагога;
- пробудження інтересу до прекрасного в оточенні;
- взаємовплив інноваційних освітніх технологій з розвитком естетичних якостей і здібностей майбутніх педагогів;
- вдосконалення естетичних потреб та інтересів майбутніх педагогів, їх естетичних орієнтацій, аналізу мистецьких творів. [2, с. 19]

Естетичні потреби включають в себе прагнення: до естетичного задоволення, насолоди, що пов'язані із потребою у відпочинку, розвагах; до естетичного пізнання, освіти, самоосвіти за допомогою різного роду каналів інформації; до естетичному виховання і самовиховання, удосконалення власних якостей, власного образу життя (культури поведінки, мови, вміння одягатися).

На сучасному етапі в дослідженні процесу становлення естетичної культури майбутнього педагога позашкільної освіти науковці виділяють ряд принципів, які сформувалися з приходом нових інноваційних освітніх технологій. До таких принципів віднесено: [10, с.83]

1. Принцип естетичної цілісності освітнього простору.

Цілісний навчально-виховний процес складається з окремих процесів, видів діяльності, що мають свою специфіку [7, с.117]. У визначенні специфіки процесу істотне значення має розділення категорій: а) естетичного і прекрасного, б) естетичного і художнього, а також визначення їх місця в системі формування культури майбутнього педагога. За О.Ф.Лосєвим, "1) Прекрасне зовсім не те ж саме, що естетичне, естетичне ширше: сюди входить піднесене, низьке, трагічне, комічне і т.д. Прекрасне — один з видів естетичного. 2) Прекрасне — не те ж саме, що художнє. Мислити художньо, маєтись на увазі мистецтво, витвори мистецтва, тобто здійснена творчість. Естетичне ж тільки ще є те, що повинне здійснитися у вигляді мистецтва. Художнє є втілене естетичне... Можна художньо виразити предмети наукові, етичні, релігійні, соціальні і т.д." [8, с.133].

Об'єктивність цього принципу обумовлена тим, що в процесі його реалізації "здійснюється подолання провідної суперечності, систематичного вдосконалення цілісності у зв'язку з природним відставанням змісту і методів функціональних систем від вимог життя, старінням змістовної цілісності у всій її сукупності" [8, с.120].

2. Принцип референтації освітнього простору образами діячів науки, культури і мистецтва (за А.С. Запесоцьким).

Сьогодні, коли традиційний досвід взаємодії вузів і установ культури і мистецтва загублений, виникає необхідність трансформації культурно-естетичних цінностей у життя вузу. Позитивний результат формування

культури майбутнього педагога залежить від взаємодії народного, професійного, музичного і художнього мистецтв, які несуть в собі потенціал естетичної вдосконаленості особистості.

3. Принцип естетичного діалогу.

Цей принцип розглядається в широкому значенні, як своєрідний перетин культур різних поколінь, як співвідношення досвіду суб'єктів спілкування. Він є провідним у формуванні культури майбутнього педагога в процесі інтерактивної взаємодії. В.О. Сухомлинський в роботі „Народження громадянина” визначив основні вимоги до такого діалогу: висока культура відчуттів і уявлень; самовиховання відчуттів; духовне багатство слова; введення в активний запас нових слів і розкриття їх емоційно-естетичного забарвлення; індивідуальну творчість [11, с. 472-473]. У діалогах відбувається реалізація функції естетичної культури, яка полягає в тому, щоб сприяти вдосконаленню людини у всіх видах діяльності. При цьому важливо відзначити, що естетична культура є найтонший і невимушений засіб формування справжньої людяності в людині

4. Принцип особистої естетичної значущості і активності.

Суть цього принципу визначається актуальністю людської особистості, що робить її саму і кожен момент її існування неповторними і особливими [8, с.306]. Творче самовираження майбутнього педагога як естетично розвиненої особи відбувається у процесі реалізації принципу особистої актуальності в естетичному переживанні. Це дає можливість майбутньому педагогу перетворити інноваційні технології, що виникають стихійно у вузі, в цілеспрямовані дії.

Важливу роль у формуванні естетичної культури майбутнього педагога відіграє викладач вищого навчального закладу: його культура, смаки, погляди, переконання, судження, індивідуальне ставлення до особистості кожного вихованця. В розпорядженні викладачів є достатньо інструментів впливу: глибина наукових знань, широта культури, добре влучне слово, майстерність викладання. Позитивним результатом розвитку естетичної культури, окрім вивчення курсу „Етика і естетика”, в деяких педагогічних вузах України є введення спецкурсу „Педагогічна естетика” спрямованого на професійно-естетично підготовку майбутніх педагогів, у тому числі і педагогів позашкільної освіти. Завданням спецкурсу є озброєння студентів критеріями оцінки і способами аналізу естетичних явищ, оволодіння методикою естетичного розвитку особистості тощо.

Значне місце у формуванні естетичної культури майбутнього педагога займає використання різноманітних позааудиторних форм діяльності та засобів естетичного виховання (відвідування музеїв, театрів, кіно, галерей, виставок, концертів, обговорення творів мистецтва, літератури, бесіди про моральні та етичні цінності сучасної молоді).

Висновки. Отже гармонійний і всебічний розвиток майбутніх педагогів неможливий без естетичного виховання, метою якого є високий рівень естетичної культури особистості, її здатності до естетичного освоєння дійсності. Необхідно формувати естетичні знання, смаки, ідеали, здібності до естетичного сприймання явищ дійсності, творів мистецтва, потрібно вносити прекрасне в оточуючий світ, в світ вихованців закладів позашкільної освіти – ці завдання висуваються перед педагогами позашкільної освіти.

В системі естетичного виховання з метою покращення естетичної культури майбутніх педагогів, є необхідність використовувати можливості кожного навчального предмету у вищому навчальному закладі, застосовувати різні позааудиторні форми і засоби естетичного виховання, ввести у навчально-виховний процес спецкурсу „Педагогічна естетика”. Все це сприятиме розвитку естетичної культури майбутніх педагогів.

Література

1. Афанасьев Ю.Л. Социально-культурный потенциал художественной деятельности. – Львов: Свит, 1990. – 157 с.
2. Бездверна-Хомерікі О. Тенденції розвитку естетичної культури молоді засобами соціально-культурної діяльності. // Рідна школа. – 2004. – № 7-8. – С.19-21.
3. Боров Ю.Б. Эстетика. – М.: Политиздат, 1988. – 496 с.
4. Зязюн І.А. Естетичний досвід особи. Формування і сфери вияву. – К.: Вища школа, 1983. – 174 с.
5. Киященко Н.И. Лайзеров Н.Л. Теория отражения и проблемы эстетики. – М.: Искусство, 1983 – 224 с.
6. Лайзеров Н.Л. Теория отражения и проблемы эстетики. – М.: Искусство, 1983 – 224 с.
7. Лихачов Б.Т. Теория эстетического воспитания школьников. – М.: Просвещение, 1985. – 176 с.
8. Лосев А.Ф. Форма – стиль – выражение / Сост. А. А. Тихо-Годи: Общ. Ред. А. А. Тихо-Годи., И.И. Маханькова. М., 1995.
9. Мойсеюк Н.С. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. – 4 видання, доповнене. – К., 2003. – 616 с.
10. Суходольская-Кулешова Л.В. Формирование эстетической культуры будущего учителя.// Педагогіка. – 2003. – № 7. – С.83-87.
11. Сухомлинский В.А. Избранные педагогические сочинения: В 3 т. Т.1. – М.: Педагогіка. - 1979. – 555 с.

Резюме. В статті розкривається сутність естетичної культури, її основні компоненти, категорії, принципи і роль естетичного виховання в підготовці майбутніх педагогів позашкільного образования.

Summary. Essence of aesthetically beautiful culture, its basic components, categories, principles and role of aesthetically beautiful education, in preparation of future teachers of out-of-school education opens up in the article.

ЗМІСТ

Секція 1

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ ЯК ДУХОВНА ПАРАДИГМА МОДЕРНІЗАЦІЇ ВНЗ УКРАЇНИ

<i>Лузік Е.В., Ладогубець Н.В.</i> Теоретико-методологічні основи формування інтегративних курсів як фундаменту системи неперервної освіти ХХІ століття	4
<i>Бадьора С.М.</i> Причини девіантної поведінки і наукова організація навчально-виховної роботи з девіантами ...	13
<i>Бойченко М.І., Горбунова Л.С., Корольов Б.І., Корсак К.В., Лукашевич М.П., Рябченко В.І., Уваркіна О.В.</i> Методологічні засади трансформації вищої освіти України в контексті Болонського процесу	16
<i>Дзоз В.О.</i> Гуманітарна політика держави у сфері релігії	21
<i>Кобельська Г.Г.</i> Про теоретичний і реалізаційний потенціал гасла „ноосферізації”	24
<i>Кучера Т.М.</i> Соціально-філософські принципи регіоналізму як механізму розвитку гуманітарної освіти в умовах трансформації суспільства (Філософія освіти як духовна парадигма модернізації ВНЗ України)	27
<i>Малімон В.І.</i> Самоосвіта особистості як форма неперервної освіти	31
<i>Онкович Г.В., Борко Т.М.</i> Плекання літературної особистості як освітня парадигма	33
<i>Сабіров О.С.</i> Педагогічна актуалізація оздоровчих цінностей в освіті студентів у контексті євроінтеграційних зрушень	36
<i>Стойко С.В.</i> Філософія освіти на початку ХХІ століття: проблеми та знахідки	39
<i>Тепла О.М.</i> Гуманістичні цінності: структурно-компонентний аналіз	41
<i>Ущипівська Г.П.</i> Європейські інтеграційні процеси і зміни у підготовці науково-викладацьких кадрів вищої кваліфікації	43
<i>Шинкаренко Л.І.</i> Освіта дорослих: еволюція сучасних наукових поглядів	46

Секція 2

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

<i>Потапчук Т.В.</i> Морально-духовні цінності: визначення основних понять	51
<i>Буцяк В.І., Турко Н.Є.</i> Музичні твори Богдани Фільц в інструментальній підготовці вчителів музики (до 75-ої річниці від дня народження)	53
<i>Горбатюк Л.М.</i> Соціально-педагогічні аспекти розв’язання проблеми безпритульності підлітків як домінантної основи фахової педагогічної підготовки у вищій школі	55
<i>Данилова Г.С.</i> Вершини професіоналізму педагога як акмеологічний синтез тріади його компонентів	57
<i>Ніконенко І.С.</i> Роль іноземної мови у підготовці майбутніх правоохоронців до міжнародного співробітництва	61
<i>Цимбалюк О.М.</i> Теоретичні аспекти дослідження процесу розвитку комунікативної діяльності вчителя	65
<i>Антонюк Л.О.</i> З австрійського досвіду поєднання інтеграції в Європу і забезпечення якості вищої освіти	68
<i>Василюк В.М.</i> Законодавчі та нормативно-правові засади фізичної культури в Україні	70
<i>Васильєва М.О.</i> Створення рефлексивного середовища у процесі підготовки соціальних працівників	74
<i>Воронкова Б.А.</i> До питання урізноманітнення об’єктів дослідження „Порівняльної педагогіки”	76
<i>Гончарова А.І.</i> Трансформація гендерних стереотипів щодо агресивної поведінки у сучасних студентів	79
<i>Гудовсек О.А.</i> Формування естетичної культури майбутніх педагогів позашкільної освіти у вищих навчальних закладах	81
<i>Колесніков С.А.</i> Підготовка вчителя музики до забезпечення наступності музичного виховання дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку в процесі формування орієнтації на мелодію	84
<i>Кряжжев П.В.</i> Якісні зміни вищої освіти у країнах Західної Європи наприкінці ХХ ст.	86
<i>Лалак Н.М.</i> Шляхи ефективності розвитку педагогічної культури майбутнього вчителя засобами предмету „Історія”	90
<i>Мінакова Л.В.</i> Магістр і дослідницький сегмент його підготовки в педагогічному університеті	92
<i>Михайленко Т.В.</i> Специфіка виховної діяльності позашкільних закладів та громадських організацій канадських українців	95
<i>Лукач О.М.</i> Духовні цінності студентської молоді	98
<i>Ткачук О.С.</i> Формування професійної компетенції майбутнього вчителя щодо викладання фонетичного матеріалу в початкових класах	100
<i>Топіха А.М.</i> Педагогіка вищої школи: сучасні методологічні аспекти	104
<i>Халамендик В.Д.</i> Педагогічна освіта Миколаївщини (середина ХІХ – перша третина ХХ ст.)	106
<i>Щербань М.П.</i> Правова культура. Проблеми правового виховання студентської молоді	111
<i>Юзюк В.В.</i> Психолого-педагогічний аспект розвитку особистості школяра в системі сучасної освіти	115

Секція 3**ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ (Проектування інноваційних технологій навчання і виховання)**

<i>Кислицька Ю.О.</i> Формування нормативно-правової бази освіти в контексті євроінтеграційних процесів	119
<i>Волощук О.М.</i> Нова роль та значення педагога-організатора у сучасних умовах організації дозвілля	121
<i>Гетта Т.Л.</i> Підготовка майбутнього вчителя іноземної мови до здійснення особистісно орієнтованого підходу в навчанні	124
<i>Голуб Т.П.</i> Лінгвокультурологічна складова особисто-орієнтованого навчання	126
<i>Дівінська Н.О.</i> Проблеми формування професійних умінь студентів філологічних факультетів проводити навчально-педагогічні ігри	128
<i>Дуброва А.С., Мороз Л.В., Трофімчук В.М.</i> Із історії виникнення технологій розвивального навчання іноземної мови в ЗОШ та ВНЗ	131
<i>Ковальчук Н.П.</i> Технологія проектування структури і змісту пунктуаційної компетентності	133
<i>Козлова А.В.</i> Закордонний досвід підготовки журналістських кадрів	137
<i>Конопляник Л.М.</i> Підвищення рівня готовності майбутніх інженерів до використання іноземної мови в майбутній професійній діяльності	139
<i>Кучер Ю.А.</i> Технологізація вищої освіти – ірландський варіант	143
<i>Любашенко О.В.</i> Навчання української мови на засадах суб'єктно-діяльнісного підходу	146
<i>Мельник О.В.</i> Удосконалення редакторської освіти засобами поетичного мистецтва	150
<i>Петрова А.І.</i> Зарубіжний досвід формування іншомовної компетентності майбутніх менеджерів	152
<i>Рахманов В.О.</i> Шляхи підвищення активізації пізнавальної діяльності майбутніх офіцерів при вивченні загальновійськових дисциплін	156
<i>Романюк С.К., Ковальчук Т.Г., Ковалюк В.В.</i> Організація індивідуальної та самостійної роботи студентів на заняттях з іноземної мови в умовах кредитно-модульної системи	160
<i>Снісаренко О.С.</i> Розвиток ключових компетентностей – необхідна умова ефективного впровадження особистісно-орієнтованих технологій	163
<i>Чемерис І.М.</i> Формування професійної компетентності студентів-журналістів засобами іншомовних періодичних видань (за результатами експерименту)	165
<i>Шушляпін О.І.</i> Компетентність випускника медичного вузу в контексті безперервної освіти, виховання і наставництва	168
<i>Щербань П.М.</i> Методика організації виховної діяльності студентів у класних колективах загальноосвітніх шкіл під час проходження педагогічних практик як одного з шляхів формування педагогічної культури	176
<i>Малафійк І.В.</i> Дидактичний аспект модульності в навчанні	178

Секція 4**ІНФОРМАЦІЙНІ ТА ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ**

<i>Біда О.А., Кравчук О.В.</i> Підготовка студентів до застосування інноваційних технологій на уроках у початковій ланці	183
<i>Комар О.А.</i> Оцінювання навчальної діяльності студентів у процесі проведення інтерактивного навчання	188
<i>Муковіз О.П., Прохур Ю.П.</i> Управління самостійною пізнавальною діяльністю студентів засобами інструментальної програмної системи МУДЛ	192
<i>Смирнова И.Л.</i> Роль компютеризації в спеціальній теоретической підготовке будущих пилотов	195
<i>Тімошин А.С.</i> Технологізація навчання прикладних математиків	198
<i>Свириденко А.А., Невмержицький О.А.</i> Поточно-рейтингова система контролю успішності студентів у вищих навчальних закладах	201
<i>Титаренко Н.Ю.</i> Знання програмно педагогічних систем (пмс) у методичній підготовці вчителя англійської мови	204
<i>Хрущ М.С.</i> Електронні освітні ресурси: аспекти класифікації, основні принципи розробки	210
<i>Цецик С.П.</i> Використання інтерактивних технологій навчання при викладанні вищої математики для студентів-екологів	212
<i>Варич О.С.</i> Використання новітніх інформаційних технологій для розвитку технічного мислення майбутніх вчителів трудового навчання на заняттях технічної творчості	215

Додатки

<i>Луговий В.І.</i> Проблема високих педагогічних технологій та особистісної орієнтації їх в освіті (теоретико-методологічний аспект)	219
<i>Левшин М.М.</i> Креативи проектування особистісноорієнтованих технологій навчання і виховання	222
<i>Відомості про авторів</i>	223

Наукове видання

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ № 2 (додаток 1)

Тематичний випуск
Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології
Том 3

Редакційна колегія випуску:

Андрущенко В.П., Луговий В.І., Постолювський Р.М., Павелків Р.В., Степко М.Ф.,
Левшин М.М., Сілков В.В., Євтух М.Б., Маноха І.П., Невмержицький О.А.,
Михальченко М.І., Волинка Г.І., Поніманська Т.І., Малофіїк І.В., Уваркіна О.В.,
Дем'яненко Н.М., Корольов Б.І., Онкович Г.В., Козлакова Г.О., Корсак К.В.,
Бобров В.Я., Дем'янюк Т.Д., Лутай В.С.

Відповідальний редактор випуску: Левшин М.М.

Комп'ютерна верстка: Кравчук В.Ю.

Комп'ютерний макет: Кравчук В.Ю.

Підписано до друку 21.05.2007 р. Формат 60x84 1/8. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк ізографічний. Ум. друк арк. 25,95. Замовлення № 28/1. Наклад 300.

Адреса редакції: 01014 м. Київ - 14, вул. Бастіонна, 9. Інститут вищої освіти АПН України.
Тел.: 286-68-04, 286-63-68
33028 м.Рівне, вул.Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний
університет.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел.26-48-83

В – 55 Вища освіта України №2 (додаток 1). Тематичний випуск „Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології”. – Т.3. – Рівне: РДГУ, 2007. – 227 с.

У тематичному випуску часопису „Вища освіта України” вміщені наукові статті фахівців з питань методології, теорії та технологій педагогіки вищої школи.

Співвідношення філософії освіти та педагогіки вищої школи, напрямки уточнення предмету, обґрунтування змісту, виокремлення інноваційних чинників її розвитку; конструювання моделей „ідеального випускника” та „ідеального викладача” вищих навчальних закладів; результати досліджень по реалізації технологічного підходу у вищій освіті та надання їй особистіснозорієнтованої спрямованості – ось далеко не повний спектр проблем та питань, до висвітлення та спроби розв'язання яких звертаються автори випуску.

Особлива увага загострюється обґрунтуванню філософії освіти як духовній парадигмі модернізації вищих навчальних закладів, методологічній основі педагогіки вищої школи.

Публікації тематичного збірника адресовані науковцям, дослідникам психолого-педагогічних та управлінських проблем розвитку освітньої справи в Україні та за її межами.